Bærekraftrapport 2023
Visit Lillehammer

En rapport om handling og fremgang

Visit Lillehammer

Bærekraftig Reisemål

Lillehammer Øyer Gausdal Ringebu Sør-Fron Nord-Fron

1 Innledning 3

2 Forankring (møteplasser, kommunikasjon og informasjonsflyt) 4

2.1 Kommuner og fylkeskommune 4

2.2 Visit Lillehammer sine medlemsbedrifter og reiselivsnæringen 4

2.3 Innbyggere 5

2.4 Eiere og brukere av fritidsboliger 7

2.5 Besøkende 8

2.6 Øvrige interessenter 10

3 Større prosjekter og tiltak 11

3.1 Rekreasjonsklynge 11

3.2 Deltakelse «Arendalsuka» 11

3.3 Mobilitetsprosjektet Entré Øyer 12

3.4 Lillehammer – fortellingenes by 12

3.5 Matrute Gudbrandsdal 12

3.6 Summit Kvitfjell 12

4 Natur, kultur og miljø 13

4.1 Kulturell rikdom 13

4.1.1 Tiltak for bevaring av kulturarv og synliggjøring av kulturbaserte opplevelser 13

4.1.2 Tiltak for å styrke økt bruk av lokalprodusert mat og drikke 13

4.2 Naturmangfold 14

4.2.1 Tiltak for å styre ferdsel fra sårbare områder 14

4.3 Klimautslipp og- tilpasning 14

4.3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon 14

4.4 Rent miljø og ressurseffektivitet 16

4.4.1 Miljøsertifiserte kommuner og medlemsbedrifter 16

4.4.2 Tiltak for å redusere energiforbruk eller vannforbruk 17

4.4.3 Avfall og ombruk 18

5 Sosiale verdier 20

5.1 Lokal livskvalitet og engasjement 20

5.1.1 Tiltak som bidrar til relasjoner mellom reiseliv og lokalbefolkning 20

5.2 Jobbkvalitet for reiselivsansatte 21

5.2.1 Tiltak for styrking av kompetanse og sosiale verdier for reiselivsansatte. 21

6 Økonomisk levedyktighet 22

6.1 Noen nøkkeltall 22

7 Utfordringer 23

8 Suksesshistorier 23

9 Formidling av rapporten 24

1 Innledning

Denne rapporten presenterer et bredt spekter av tiltak og initiativer som fremmer bærekraft i «Visit Lillehammer-regionen». Innholdet er hentet fra både reiselivsnæringene og kommunene våre, og formålet er å inspirere og veilede til ytterligere handling for en mer bærekraftig fremtid i regionen vår.

Visit Lillehammer-regionen er et unikt område med en rik historie, vakker natur og et levende kulturliv. Regionen har et stort potensial for et bærekraftig reiseliv, og vi er fast bestemt på å ta vare på våre ressurser for fremtidige generasjoner.

Temaer i rapporten:

- **Forankring av et bærekraftig reiseliv**
- **Miljøvennlig og ansvarlig reiseliv:**
  Vi viser løsninger for å redusere miljøpåvirkningen av reiseliv.
- **Lokalsamfunnsengasjement og kompetanse**
- **Økonomisk levedyktighet**:
  Nøkkeltall og analyser av den økonomiske situasjonen i reiselivsnæringen i regionen.

Konkrete prosjekter og tiltak:
I løpet av 2023 har Visit Lillehammer fokusert på en rekke prosjekter for å fremme bærekraft i Visit Lillehammer-regionen. Noen av høydepunktene inkluderer:

- Omstillingsprosess: Felles destinasjonsselskap for en større region
- Etablering og utvikling av en rekreasjonsklynge
- Matrute Gudbrandsdalen
- Lillehammer, fortellingenes by
- Mobilitetsprosjekt Entre Øyer
- Summit Kvitfjell (tidl. Snowballkonferansen)

Omstilling og remerking:
Inn i 2024 er en omstillingsprosess med mål om å stå sterkere sammen med Visit Mjøsa og Nasjonalparkriket høyt prioritert. Visit Lillehammer ble re-merket som et bærekraftig reisemål i desember 2021. I desember 2024 er det igjen tid for re-merking. Det blir fullt fokus på å skape en felles reisemålsledelse, sammen med kommunene, for hele regionen. Målet er å skape en reisemålsledelse hvor alle sentrale interessenter er representert, som har rutiner for oppfølging av felles strategi og tiltak for regionen.

Denne rapporten er et verktøy for inspirasjon og læring. Vi håper den vil motivere til videre innsats for en bærekraftig fremtid i Visit Lillehammer-regionen, og at den kan tjene som en ressurs for både offentlige aktører og reiselivsnæringen.

Sammen kan vi skape en region som er mer attraktiv, robust og bærekraftig for alle!

2 Forankring (møteplasser, kommunikasjon og informasjonsflyt)

Det jobbes fortløpende med forankring av arbeidet med regionens bærekraftige reisemålsutvikling. Viktige partnere er det offentlige, reiselivsnæring, lokalbefolkning, fritidsboligeiere- og bruker, samt gjester til regionen.

2.1 Kommuner og fylkeskommune

Gjennom året har vi tet dialog med både administrativ og politisk ledelse i relevante kommuner og fylkeskommune. Det har vært gjennomført en rekke møter og orienteringer gjennom året. De viktigste møtene med kommuner (politisk og administrativt) har vært:

HVA	NÅR
Gjennomført to møter/presentasjoner med regionrådene, IPR Lillehammer-regionen og IPR Midt-Gudbrandsdalen, inkludert formannskapsmøter og kommunestyremøter i noen av eierkommunene våre. (Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron)	Fortløpende
Faste månedlige møter næringssjefene i Midt-Gudbrandsdal og leder av regionråd.	Hele året
Faste møter med næringssjefene og regionrådsleder/sekretær i Lillehammer-regionen	Ble etablert i 2023

2.2 Visit Lillehammer sine medlemsbedrifter og reiselivsnæringen

Det har vært gjennomført en rekke møter og orienteringer gjennom året. Markedsråd møtes jevnlig enten samlet eller i en til en samtaler med administrasjonen i Visit Lillehammer. Innholds- og kampanjenettverk møttes jevnlig frem til sommeren for å planlegge markedsaktiviteter mot gjester.

Det sendes jevnlig ut nyhetsbrev til VL sine medlemmer for fortløpende informasjon om selskapets aktiviteter. I tillegg startet man på slutten av 2023 opp et regelmessig nyhetsbrev med fokus på «bærekraft i praksis».

Følgende fysiske samlinger har vært gjennomført for alle medlemmer i Visit Lillehammer.

HVA	NÅR
Årsmøte og medlemsmøte Visit Lillehammer	April 2023
Medlemsmøte; omstillingsbehov destinasjonsselskap	November 2023

Visit Lillehammer samarbeidet tett med NHO Reiseliv i organiseringen av reiselivsdebatten på Lillehammer i forkant av kommune- og fylkestingsvalget 2023. Vårt mål var å bidra til engasjement både hos næring og politikere.

HVA	NÅR
Reiselivsdebatt i forkant av kommune- og fylkestingsvalg 2023	Høsten 2023

Fra Reiselivsdebatten på Lillehammer i forkant av kommune- og fylkestingsvalget 2023

Fra pressemelding om samarbeid Visit Lillehammer, Nasjonalparkriket og Visit Mjøsa

2.3 Innbyggere

Det har vært jobbet målrettet med presse som kanal til innbyggere. Nedenfor ligger en liste med avisoppslag i lokalavisen GD, i tillegg har vi vært i NRK Innlandet og TV2. Listen inkluderer både saker vi har jobbet med direkte, i tillegg til saker vi har sett på som relevante og kommet med innspill til. Ifølge medieovervåkningsverktøyet Notified har antall saker med Visit Lillehammer, økt fra 38 til 67 fra 2022 til 2023, samt den potensielle rekkevidden økt fra 0,2 til 2,3 mill.

TEMA	HVA
Omstilling	• Artikkel (1.sept): Vi må ta inn over oss at det er tøffe tider • Artikkel (10. okt): Tanker fra reiselivsnæringen • Leder i GD (13.okt): Meninger fra lokalavisen GD • Artikkel: Reiselivsnæringen lykkes om et større regionalt samarbeid (16. nov):
Verdiskaping	**Status turistbesøket i regionen:** • Resultater for reiselivet i regionen 2022 (15. mars) • AirBnb utviklingen i regionen (6. mai): • Forventninger til sommeren (28.mai): • Artikkel Merker forskjell i sentrum (22. juli) → Artikkel Det er nesten som værmeldingen på Yr (25. juli) → Debatten/meninger: Potensialet er stort (25. juli): • I sum har vi ikke vært en vinner (3. okt) • Reiselivet gir lokal verdiskaping (24. nov) • Fullt i jula (18. des): **Turiststed og åpning for handel på søndager** • Debatten/meninger (19. sept): → Artikkel (29. sept): → Debatt (29. sept)
Nettverk og samarbeid	Samarbeid om konferanser – Snowballkonferansen og Summit Kvitfjell (Januar)

Reiselivet gir lokal verdiskaping

Samarbeid gir verdiskaping
(GD sak januar)

Tilbake der vi var før pandemien: – Vi tør å tenke stort, og løfter hverandre

– Det er svært gledelig å se at kurvene for reiselivet peker i riktig retning. Idretten er uten tvil en av våre viktigste trafikkskapende aktiviteter gjennom hele året, sier reiselivssjef Merethe Sandum. Her sammen med daglig leder på Birkebeineren Hotell (t.v.) og administrerende direktør i Olympiaparken, Per Olav Andersen (t.h). Foto: Kristin Roset

Resultater for reiselivsnæringen i regionen
(GD-sak 15. mars)

Tema	Hva
Transport	• Klippet snora for åpning av Kvitfjell stasjon (10. jan): • Status på Dovrebanen og flomskader (10. sept) • Prosjektet Entre Øyer(4. okt)
Skape stolthet	**Filminnspillingen «Skomakergata»** • Julegata rigges opp (29. okt) • Urpremiere i gata der filmen er spilt inn (3. nov):
Nyheter om VL sin daglige drift	• Endringer i kjernepersoner: • Endringer i leveransen til gjester og innbyggere:

Fikk urpremiere på filmen i gata der den er spilt inn

Før utendørspremieren på Maihaugen hilser regissør og de to hovedrollene på det unge publikumet som har benket seg foran lerretet i snøværet. Foto: Anne-Grete Fostås

Skaper stolthet i lokalsamfunnet
GD sak 3 nov 24

Savner svar om hvordan krisen skal løses: – Vi er bekymret for vinteren

TAPER: Turistnæringen vil ha fortgang i arbeidet med å gjenreise Randklev bru. – Vi taper kunder og kundene endrer reisevaner, frykter Jonas Bjørnerud, Karola Wenzel, Merethe Sandum og Ole Kristian Kirkerud. Foto: Asmund Hanslien

Søkelys på samferdsel og konsekvenser for næringen ved utfordringer.
(GD sak 10 sept 24)

2.4 Eiere og brukere av fritidsboliger

Visit Lillehammer retter sin markedskommunikasjon mot alle besøkende i regionen, uavhengig av hvor de overnatter. Eiere og brukere av fritidsboliger er dermed også en målgruppe i avsnittet for kommunikasjon mot gjester.

I tillegg kommer ulike tiltak fra kommunene i regionen:

Hvem	Hva
Visit Lillehammer	I nettverk med Skåppå og bedrifter. *Rekreasjonsklyngen,* Se egen beskrivelse i kapitel 3.
Lillehammer	Utfører dette i samarbeid med LRV, VL og kommunikasjonsenheten i kommunen
Gausdal	Sendte informasjonse-post juni Arrangerte årlig dialogmøte mellom formannskap og fritidsboligeiere Ordfører og representanter fra administrasjonen var til stede på årlig påskemøte til Samarbeidsutvalget for Skei-Austlid (SU, paraplyorganisasjon for 24 hyttevelforeninger/sameier).
Ringebu	Annonser og SMS til fritidsboligeiere Årlig møte (fysisk) for alle vel og hytteforeninger. Ca. halvparten møtte. De største foreningene er med.
Øyer	Påskemøte hvor ordfører, kommunedirektør, næringsrådgiver, GLØR, Landbrukskontoret og andre aktører møter representant fra hver hytte-velforening. Orienterer om aktuelle saker. Her gis informasjon om relevante saker, med mulighet for innspill. Vi spør også hvordan vi kan samarbeide bedre, opplever at de som møter er fornøyde.

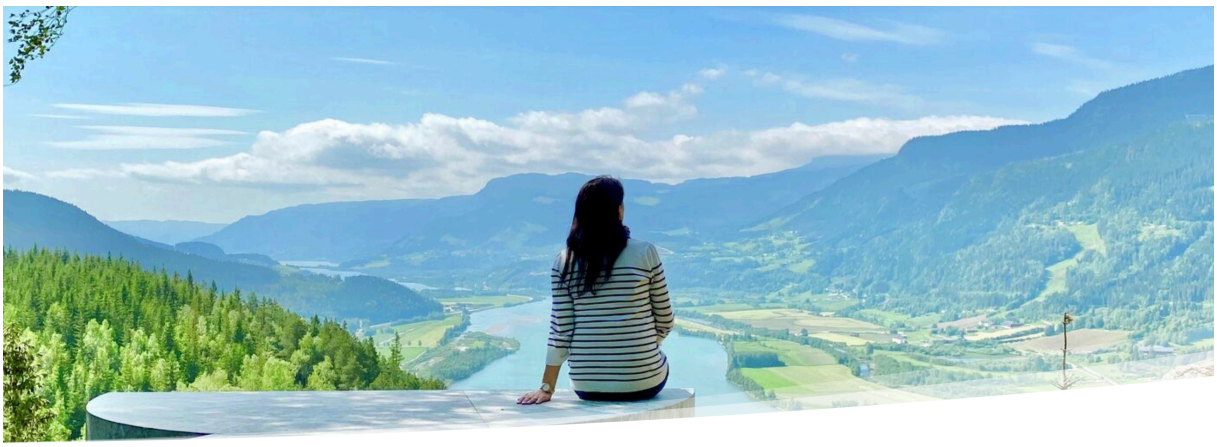

Er du over snittet kulturinteressert? Her er 7 tips til årets sommerferie!

2.5 Besøkende

VL jobber med markedskommunikasjon gjennom hele året. Kanalene som benyttes for å nå de besøkende i regionen er i hovedsak eget nettsted (inkludert blogg) og sosiale medier. Vi har fokus på både organisk og betalt innhold. Bærekraft er en av grunnsteinene i utforming av våre budskap, og i 2023 ble det satset sterkt på et nytt konsept med større fokus på å koble fyrtårn og mangfold sammen i et tydelig budskap.

Hva	Når
Nytt innholdskonsept utviklet til betalte kampanjer – «Hunderfossen X» Mål med konsept: løfte frem skjulte perler i regionen , sammen med våre fyrtårn. *Å skape innhold som oppfordrer til å oppleve mer og bli lengre når man først er på reise er en viktig del av vår innholdsstrategi og bærekraftsmål.* Les mer: https://bransje.lillehammer.com/nytt-innholdskonsept-til-kampanjer Se filmene her: https://vimeo.com/showcase/10206898	Vinter og sommer 2023

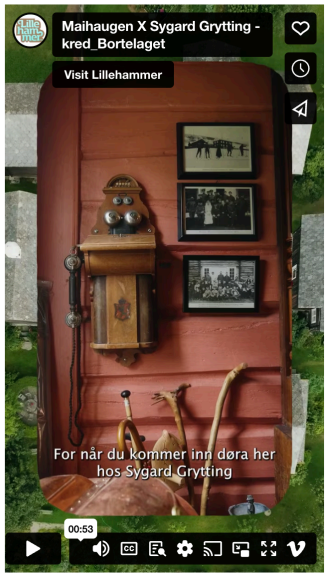

Se filmene her: https://vimeo.com/showcase/10206898

Videre ble det produsert innhold for organisk spredning av Tina og Anni, med konsepter tilpasset ansvarlig markedsføring:

Hva	Når
Tina fra «sommerjobben» er tilbake! Tina tar med seg Anni og besøker regionen på vinteren. Det produseres innhold med fokus på steder hvor man senker skuldrene med en morgenkaffe, samt vertskap. https://bransje.lillehammer.com/tina-fra-sommerjobben-er-tilbake/	Vinteren 2023
Konsept: «Kan du holde på en hemmelighet?» Egen ressurs på sosiale medier gjennom sommeren og høsten som jobber med fokus på: skape reiselyst og vise mangfold for å inspirere til lengre ferier i regionen. https://bransje.lillehammer.com/tina-og-anni-kommer-tilbake/	Sommer, Høst 2023

Foto: Anni Martikainen/Visit Lillehammer

Hva	Når
Visit Lillehammer web sider **«Velg grønt – inspirasjon til et miljøvennlig opphold».** https://www.lillehammer.com/om-regionen/baerekraft	Hele året
Markedsføring og gjesteinformasjon om hvordan reise miljøvennlig til destinasjonen. https://www.lillehammer.com/om-regionen/transport	Hele året
Matrute Gudbrandsdal https://matrutegudbrandsdal.no/	Hele året

En rekke **blogginnlegg kvalitetssikres og deles i sosiale medier gjennom året**.
Alle produsert med mål om å påvirke gjester til å: bli lengre, reise hele året, tenke «grønne reiser» og inspirere til bruk av flere opplevelser for å øke verdiskapingen.
 	
Opplevelser: Vise mangfold – inkludere og fremme natur- og kulturopplevelser
• Mangfold og natur vinter: https://blogg.lillehammer.com/category/vinter/
  ○ Morsomme tips til vinterferien // Ingalåmi weekend // 6 gode grunner til å feire påske til fjells
• Mangfold og natur sommer: https://blogg.lillehammer.com/category/sommer/
Sommereventyret åpner // Latter og moro i familieparker og naturen: 5 gode tips til sommer... // Eventyrlig Camping // 6 fartsfylte aktiviteter du bør prøve // Sommereventyret // Utforsk en eventyrlig kombinasjon sommeren 2023
• Kultur: https://blogg.lillehammer.com/category/kunst-og-kultur/
  ○ Kultursommer // Reis tilbake i tid til Maihaugen // 10 kulturperler i Lillehammer og Gudbrandsdalen // Skibladner //
• Mat: https://blogg.lillehammer.com/category/lokal-mat/
Det er servert, velkommen til bords // Høstens topp 3 kulturopplevelser
• Mangfold høst: https://blogg.lillehammer.com/category/host/
Tips til en perfekt høstferie
• Natur: https://blogg.lillehammer.com/category/naturopplevelser/
Vinterens 10 vakreste langrennsturer // All inclusive i fjellheimen // Høstfjellet kaller
 	
Transport, reis grønt
• Utforsk Lillehammer med Elsykkel
• https://blogg.lillehammer.com/utforsk-lillehammer-med-elsykkel/
• Unike togstopp I Reis grønt gjennom Gudbrandsdalen i sommer https://blogg.lillehammer.com/reis-gront-gjennom-gudbrandsdalen-sommer/
	Hele året

2.6 Øvrige interessenter

Visit Lillehammer er representert i flere nettverk og styringsgrupper, med hensikt å være en påvirker av bærekraftig utvikling av regionen. Vi har i jevn dialog med sentrale interessenter, og følger med på og sender innspill og høringsuttalelser knyttet til flere saker.

Dialog, møter og styringsgrupper

- Jevn dialog og møter med NHO Reiseliv, NHO Innlandet og NHO Innlandet Reiseliv.
- Styringsgruppen for Rekreasjonsklyngen og Lillehammer Unesco Litteraturby
- Deltagelse i destinasjonsforum for Alpin og Fjell.

Innspill og høringsuttalelser knyttet til:

- Skatteutvalgets forslag om økning av reiselivsmomsen (via Gudbrandsdalstinget)
- NOU 2023:10 – Leve og oppleve – Reisemål for en bærekraftig fremtid (sammen med Nasjonalparkriket reiseliv as).
- Felles høringsinnspill til Innlandet fylkeskommune sitt utkast til Regional plan for klima, energi og miljø, sammen med Nasjonalparkriket reiseliv as og Visit Mjøsa.
- Om behovet for økt togtilbud på Dovrebanen til Samferdselsminister og Jernbanedirektør
- Høringssvar kommunedelplan kultur Lillehammer
- Uttalelse, sammen med Midt-Gudbrandsdal Næringsforening, vedr. Kvam som typisk turiststed

3 Større prosjekter og tiltak

Større prosjekter og tiltak hvor Visit Lillehammer har vært pådriver, samarbeidspartner og / eller koordinator for fremdrift.

3.1 Rekreasjonsklynge

Arbeidet med rekreasjonsklyngen har blitt videreført i 2023 og klyngen, bestående av 14 aktører med hovedvekt fra reiseliv- og fritidsboligsektoren, har i 2023 samlet seg om tre overordnede satsingsområder:

Klyngen skal jobbe med utvikling og innovasjon innen tre overordnede satsningsområder:

1. Felles grønn produkt- og tjenesteutvikling
2. Felles posisjonering og omdømmebygging
3. Kompetansebygging og nettverk

I 2023 har Visit Lillehammer, sammen med aktørene i næringsklynga, startet på arbeidet med de tre satsingsområdene, blant annet gjennom samlinger, eiermøter og fagdager. Arbeidet videreføres i tett samarbeid med Skåppå i 2024.
Les mer: https://bransje.lillehammer.com/rekreasjonsklynge/

3.2 Deltakelse «Arendalsuka»

Visit Lillehammer har for første gang gjennomført en aktiv deltakelse på Arendalsuka. Formål med deltakelsen var som arrangør og bidragsyter på to programposter (mobilitet og arrangement), i tillegg til å være til stede for å bygge nettverk og jobbe med påvirkning.

Hvordan kan smart mobilitet bli et konkurransefortrinn for Norsk reiseliv?
(https://program.arendalsuka.no/event/user-view/20767?redir=%23eidx_1)
Som medarrangør (i samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst og SJ) inviterte Visit Lillehammer til en programpost hvor man i felleskap ønsket å sette fokus på klimautslipp i transportleddet i reiselivet, og om klimasmart transport kan bli et konkurransefortrinn for reisemål. Videre, hvem har egentlig ansvaret for overgangen til klimavennlig transport i reiselivet? Er det næringen eller er det politikerne?

Idrettens ringvirkning, ytringsfrihet og verdigrunnlag, idrett og politikk?
(https://program.arendalsuka.no/event/user-view/22563?redir=)
Som bidragsyter til Playroom sin programspot ønsket vi å sette idrettens ringvirkninger på dagsorden. Vi er med på å ta debatten om hvilken betydning store nasjonale og internasjonale idrettsarrangement har for lokal og nasjonal verdiskaping.

Som stor arrangementsregion er de ringvirkninger et arrangement har i lokalsamfunnet viktig for oss. Direkte økonomisk verdiskapning, attraktive lokalsamfunn både for innbyggere og besøkende, bidrag til kommunale utfordringsbilder (som økende fysisk/psykisk uhelse, unge uføre og aldrende befolkning) og den rollen idretten spiller som et forebyggende tiltak for bedre folkehelse.

3.3 Mobilitetsprosjektet Entré Øyer

Prosjektet Entré Øyer skal skape mobilitetsløsninger for lokalbefolkning og besøkende i Hafjell – Hunderfossen. Prosjektet skal gjøre det mer attraktivt å besøke destinasjonen og bidra til å løse kundenes transportbehov på en fremtidsrettet og bærekraftig måte.

I 2023 ble Entré Øyer re-etablert som prosjekt med hovedmål om å redusere klimagassutslippene ved transport til og fra Øyer og internt i destinasjonen Hafjell – Hunderfossen. I mobilitetsprosjektets forprosjekt (fra 2021) beskrives mulige delprosjekter, anbefalte løsningsforslag og kontaktpunkt til aktører som må virke sammen og hver for seg for å oppnå målet. Rapporten danner grunnlaget for arbeidet med Entré Øyer. Entré Øyer er et samarbeid mellom de største aktørene i området Hafjell – Hunderfossen og Øyer kommune og rekruttering av prosjektleder ble påbegynt i 2023. Prosjektstillingen er finansiert for tre år. LES MER: Mobilitetsprosjektet Entrè Øyer

3.4 Lillehammer - fortellingenes by

Med formål å utvikle flere bærekraftige natur- og kulturbaserte opplevelser er det gjennomført et samarbeidsprosjekt mellom Stiftelsen Lillehammer Museum, Lillehammer kommune og Visit Lillehammer. Målet om økt verdiskaping og flere helårs arbeidsplasser ligger i bunn for prosjektet.

I 2023 er det gjennomført en nullpunktsanalyse/publikumsanalyse. Formålet med kartleggingen var etablere et startpunkt for prosjektet for måling av resultater over tid og tilegne seg økt innsikt om publikum og Lillehammers posisjon som Kulturby, for å kunne utnytte markedspotensialet som ligger i kulturturisme.
LES MER: Lillehammer, fortellingenes by

3.5 Matrute Gudbrandsdal

Formål: øke andelen lokal mat og drikke på menyen hos spisestedene i Gudbrandsdalen, samt heve kompetansen rundt kvaliteten og opprinnelsen til råvarene. Prosjektet ble i 2023 driftet videre i et samarbeid mellom bedriftene og opprinnelige prosjekteiere: Visit Lillehammer, Nasjonalparkriket Reiseliv og Gudbrandsdalsmat I 2023 er det produsert innhold som nå brukes videre i markedsføringsarbeidet, samt bilder er oversendt bedriftene til eget bruk. Nettsiden matrutegudbrandsdal.no har blitt vedlikeholdt.

Prosjektet har i 2023 vært i en mellomfase for å stake ut veien videre og nå kobles prosjektet opp mot Matfylket Innlandet. Der samkjøres arbeidet som er gjort i Matrute Gudbrandsdal med andre lignende initiativ ellers i fylket på en rasjonell måte.
LES MER: Matrute Gudbrandsdalen

3.6 Summit Kvitfjell

Visit Lillehammer etablerte i 2023, sammen med Hafjell-Kvitfjell Alpin, nysatsingen Summit Kvitfjell, næringslivsuka på snø. Summit Kvitfjell består blant annet av den nasjonale reiselivskonferansen Snowballkonferansen og næringlivskonferansen Russispranget. Summit Kvitfjell ble i 2023 etablert som en sentral og viktig møteplass for reiseliv- og opplevelsesnæringen og er en av tre nasjonale reiselivskonferanser i Norge. Målet var å utvikle den beste og mest foretrukne møteplassen for næringslivet i hele Innlandet og ca. 600 deltok på den første utgaven av arrangementet.
LES MER: Summit Kvitfjell

4 Natur, kultur og miljø

Våre miljømessige mål er ivaretagelse av kultur og natur, samt redusere fotavtrykket til gjesten. –

Resultat 2023:
Gjennomsnittlig utslipp på 559 kg CO2 per gjest knyttet til transport til og fra regionen, oppgang fra 558 i 2022. (Kilde: Klimakalkulatoren til Innovasjon Norge)

I dette kapitelet presenterer vi prosjekter og tiltak som Visit Lillehammer har vært involvert i, i tillegg til noen eksempler på hva som er utført i kommuner og reiselivsnæringen. Dette er ingen komplett liste, men gode eksempler på bærekraft i praksis.

4.1 Kulturell rikdom

Visit Lillehammer sine to største tiltak innenfor kulturell rikdom er involveringen i prosjektet «Lillehammer – fortellingenes by» og «Matrute Gudbrandsdalen». Det gjøres også mye spennende hos bedriftene for å ivareta lokal kulturarv, samt bruk av lokal mat og mattradisjoner.

4.1.1 Tiltak for bevaring av kulturarv og synliggjøring av kulturbaserte opplevelser

Hva	Tema
Visit Lillehammer, Stiftelsen Lillehammer Museum og Lillehammer kommune	«Lillehammer – fortellingenes by», se beskrivelse i kapitel 3
Hunderfossen Eventyrpark	Nye teatersatsninger for å ta vare på vår kulturarv med eventyr

4.1.2 Tiltak for å styrke økt bruk av lokalprodusert mat og drikke

Hva	Tema
Visit Lillehammer, Nasjonalparkriket og Gudbrandsdalsmat	Matrute Gudbrandsdalen, se beskrivelse i kapitel 3
Nermo Hotell	Vant «Innlandet Matpris for 2023» Har eget svin som går ute på Hornsjøseter hele sommeren og egen kalv som går ute på Nermo Gård i tillegg til elg fra eget jaktlag. Kjøper mye lokalt, særlig bær fra nærmeste nabo, Moe Gård, multer fra Øyerfjellet og grønnsaker fra Gillebo.
Peer Gynt	I kontrakten med Paa Bordet (drifter servering på Peer Gynt-arenaen på Gålå) stilles det krav til: - Over 75% økologisk, lokalprodusert eller Fairtrade mat og/eller drikke - Maten skal ikke inneholde arter som er utryddingstruet eller er på rødlisten til Artsdatabanken - Det skal tilbys springvann ved forespørsel - Det skal tilbys min. ett fullverdig vegetarisk måltid (uten sjømat og rødt/hvitt kjøtt) - Det skal tilbys måltid som er allergitilpassede - Det skal tilbys et fullverdig vegansk måltid

Hva	Tema
Venabu Fjellhotell	Benytter så mange lokalproduserte råvarer / matvarer som mulig.
Stiftelsen Lillehammer museum	Bruk av lokale råvarer og salg av tilsvarende produkter gjøres ved enkelte arrangementer, ønsker å videreutvikle dette. Er inne i en rekke faglige prosjekter (forskning, utvikling, formidling) som tematiserer bruken av lokale råvarer, kulinarisk historie og matsystemer.

4.2 Naturmangfold

Visit Lillehammer har innenfor tette temaet valgt å sette ressurser på å delta i en arbeidsgruppe knyttet opp mot Langsua Nasjonalpark.

4.2.1 Tiltak for å styre ferdsel fra sårbare områder

Hva	Tema
Gausdal kommune	Arbeidsgruppa for Gausdal nasjonalparkkommune består av ressurspersoner fra Gausdal Fjellstyre, nasjonalparkforvaltningen, Visit Lillehammer, Randsfjordmuseet og Gausdal kommune/LRV. Gruppa hadde tre møter og en felles befaring i Langsua i 2022. Gruppa har utarbeidet en prosjektplan for forbedring av kundereisen og fått innvilget kr 250 000,- fra Miljødirektoratets tilskuddsordning «verdiskaping basert på naturarven» for 2023-2024. Interkommunalt politisk råd har for 2024 bevilget kr 50.000,- for å videreføre arbeidet.
Lillehammer kommune	Drøftes nærmere og er et typisk tema når vi har fått på plass en operativ destinasjonsledelse
Nord-Fron kommune	Kommunal badeplassen på Årvillingen, Kvamsfjellet er utbedret.

4.3 Klimautslipp og- tilpasning

Visit Lillehammer har de siste årene, og har fortsatt, et sterkt fokus på transport som et virkemiddel for å redusere utslipp. Vårt eget mobilitetsprosjekt ble avsluttet ved utgangen av 2022, men med markedsaktiviteter utover vinteren 2023 for å sette søkelyset på mulighetene som finnes av interntransport (se kommunikasjon mot gjest).

Vi er som nevnt koordinator for mobilitetsprosjektet Entré Øyer som er beskrevet nærmere i kapitel 3. Videre finner dere nedenfor flere eksempler på tiltak fra reiselivsnæringen og kommunene.

4.3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon

Reiselivsnæringen i førersetet:

Hvem	Tema
Visit Lillehammer i samarbeid med LRV og SJ	Programpost på Arendalsuka, se egen beskrivelse.

Hvem	Tema
Visit Lillehammer + de største aktørene i Hafjell-Hunderfossen og Øyer kommune	Mobilitetsprosjektet Entré Øyer se, se beskrivelse i kapitel 3
Nermo Hotell	4 nye ladestasjoner for el-bil er etablert (klare før vintersesongen), har nå 8 ladepunkter
Visit Skeikampen	Det ble i juleferien, vinterferien og påskeferien for vintersesongen 2023/2024 gjort et prøveprosjekt med interntransport. Interntransporten kjørte 4 forskjellige ruter fra de ulike hyttefeltene og til Skeikampen Alpinsenter med mulighet for av og på stigning på alle stoppestedene. Skeikampen pluss og det lokale næringslivet bistod med midler til prosjektet. Gjesten betalte 30kr per person per tur. Mål: Gjøre Skeikampen mer bærekraftig og tilby gjestene mer fleksibilitet i form av mindre bilkjøring. Dette for å spare gjestene for transportkostnader, tid og unødvendig kjøring. Samt. at muligheten for å benytte seg av serveringsstedene, aktivitetene og arrangementene på Skeikampen styrkes.
Peer Gynt	Samarbeid med SJ Norge og buss fra Lillehammer og hotellene Samarbeidet med SJ omfattet både gjensidig markedsføring med mål om at flere besøkende reiser klimasmart, samt et eget togsett foliert som «Peer Gynt-toget». Under festivalen gikk toget som direkte og tur/retur fra Oslo to kvelder, med bussforbindelse mellom Vinstra og Gålå. En sømløs, tidseffektiv, økonomisk og klimasmart måte å oppleve vår kulturfestival på som forhåpentligvis også gjør oss aktuelle for nye målgrupper. Det er et mål for begge parter at samarbeidet skal fortsette sommeren 2024. Det ble satt opp buss tur/retur Gålå fra Lillehammer flere kvelder, samt at mange av våre overnattingspartnere setter opp busser til og fra Gålå for sine gjester.
Stiftelsen Lillehammer museum	Det er etablert ladestasjoner på Maihaugen. Det er kjøpt inn elektrisk varesykkel og UTV som supplement og erstatning for fossildrevne kjøretøy.
Venabu Fjellhotell	Oppfordrer til offentlig transport til Ringebu. Vi henter så mange som mulig på hver tur.
Alpinco	Maskinparken skiftes fortløpende ut til miljøvennlige maskiner. Dette gjøres hvert år og vil være kontinuerlig etter hvert som ny teknologi kommer. Les mer: https://www.hafjell.no/slik-jobber-hafjell-med-forminske-fotavtrykket
World Cup Kvitfjell	Har tatt i bruk et verktøy som heter Green Producers Tool for å kalkulere CO2-avtrykket. Når dette er ferdig loggført vil det bli lettere å se hvilke tiltak som kan gjøres framover for å redusere avtrykket ytterligere. Togtransport i samarbeid med SJ som går helt til målområdet, og leier inn El-biler. Har servert mer vegetarmat på sidearrangementene og hadde vegetar som et alternativ for funksjonærene som ønsket dette. Servert fisk enkelte dager istedenfor kjøtt.

Kommunene:

Hva	Tema
Nord-Fron	Kommunen har økt antall el-biler, nå også for hjemmehjelpen som tidligere kjørte sin privatbil på reiseregning. Det er økt bruk av TEAMS kontra å reise på møter.
Lillehammer	Lillehammer kommune har pågående prosjekter for å bygge videre ut sykkelstamveinettet gjennom byen. Vi faser gradvis ut (ettersom de skal byttes) ut alle fossile personkjøretøy og inn elbiler.
Gausdal	Alle nye bilinnkjøp er el-biler (alle etater), og det er etablert ladestasjoner på alle kommunale formålsbygg samt offentlig formål ved kommunesenteret.
Ringebu	- Nye el-bil ladere ved Europris (Ragde charge) 6 stk. 6 stk nye ved Ringebu Rådhus åpne for allmenheten. Ladepark på Fåvang er vel tidligere rapporter. - Ladestasjoner for el sykler på fjellet. - Utleie av el sykler på fjellet og ned i bygda, - Rimelige bussbilletter på sommeren.
Øyer	Entre Øyer

4.4 Rent miljø og ressurseffektivitet

4.4.1 Miljøsertifiserte kommuner og medlemsbedrifter

Medlemsbedrifter

- Aksjemøllen
- Birkebeinerarrangementene
- Birkebeineren Hotell AS
- Clarion Collection Hotel Hammer
- Dalseter Høyfjellshotell
- First Hotel Breiseth
- Gyro Conference as
- Hafjell Resort AS
  Hafjell Hotel & Apartments
  Lekeland Hafjell
  Lilleputthammer
- Hafjell-Kvitfjell Alpin AS
- Harpefoss Hotell
- JVB Tur AS
- Lillehammer Museum
  (Aulestad, Bjerkebæk, Maihaugen, Norges Olympiske Museum og Lillehammer Kunstmuseum)
- Lillehammer Olympiapark AS
- Lillehammer Vandrerhjem
- Nermo Hotell og Hytter
- Peer Gynt AS
- Scandic Hafjell
- Scandic Lillehammer Hotel
- Scandic Victoria Lillehammer
- Sjusjøen Husky Tours
- Venabu Fjellhotell

Kommuner
(status mars 2024)

- Lillehammer
- Gausdal
- Ringebu kommune

Øyer er i sluttfasen av sin sertifisering og Nord-Fron har planer for å starte opp prosessen, men avventer ressurssituasjon.

4.4.2 Tiltak for å redusere energiforbruk eller vannforbruk

Reiselivsnæringen:

Hva	Tema
Nermo Hotell	Nye vinduer på hele hotellet, nye vinduer på leilighetene i Fjøset «Luft til luft» varmepumper på de største leilighetene i Fjøset. Installert og satt i drift 2 solcelleanlegg, ett sørvendt (låvetaket) og ett vestvendt (golfbanen)
Hunderfossen	Investerer og forbedrer fortløpende alt fra varmepumper, enøk-styringer, nye ladestasjoner. nye vanningssystemer
Stiftelsen Lillehammer museum	Har redusert strømforbruket med ca 4% siste år og fortsetter med organisatoriske og tekniske tiltak for å få ned forbruket. På Fjernvarme har vi redusert forbruket med 10%. Vannforbruket har vi bedre logging på enn tidligere og vi er restriktive med vanning.
Venabu Fjellhotell	- Etterisolert tak på store deler av bygningsmassen. - Byttet vinduer i stue, kontor, kjøkken, spisesal og på noen rom. - Etterisolert personalbolig. - Benytter bergvarme til oppvarming: radiatorer i fellesrom og gulvvarme i konferanse/aktivitetsrom og badstue. - Redusert antall romstell (skifte av sengetøy, håndklær) ved lengre opphold. - Skal bytte alle lyskilder til LED.
Alpinco	Høyteknologisk snø er et system ii både Hafjell og Kvitfjell som bidrar til mindre energibruk, reduksjon av bemanning og smartere forsyning av vann og strøm. Alt i alt bidrar dette til mindre fotavtrykk i snøproduksjon. Blant annet henter vi vann fra oppe i fjellet, noe som igjen bidrar til at vi bruker mindre energi da vi får naturlig trykkfall. Se film her: https://www.youtube.com/watch?v=1OnH_Nvu4Bk Bergvarme er sentralt i det siste byggeprosjektet til Alpinco: «Fossen» er bygget på bergvarme og er en varmestue vi er riktig så stolte av. Les mer: https://www.kvitfjell.no/skandinavias-vakreste-varmestue

Kommunene:

Hva	Tema
Lillehammer	Lillehammer kommune har pågående prosess med å rulle ut solceller på våre formålsbygg. Prosessen er bygget på prinsippet om å prioritere byggene basert på maksimering av økonomi og kutt i klimautslipp.
Øyer	Er i sluttfasen av Miljøfyrtårn sertifisering
Gausdal	Fremover skal alternative energikilder ved kommunale bygg alltid vurderes Løpende arbeid med lekkasjesøk og tetting av vannlekkasjer i rør/rehabilitering av gamle rør Kontinuerlig arbeid med reduksjon av energibruk i kommunale bygg gjennom «energisparekontrakt». Kontrakten går frem til 2025, og innebærer bl.a. utskifting av lamper til LED-lys løpende.

Hva	Tema
Nord-Fron	Flere kommunale bygg er under vurdering som f.eks. ny skole, kulturbygg etc. Kommunen har startet med å installere solceller på flere kommunale bygg.
Ringebu	Har etabler energibrønner for jordvarme. Etablerer 6 bygg som det installeres solcelleanlegg på , 3 bygg som ligger under selvkostområde, skal installeres med solcellepaneler. Gir en teoretisk produksjon av 600.000 kwh. EPC prosjekt som nå er inne i garantifasen. Har spart 2.000.000 kwh. Elforbruk måles og vises i sanntid i rådhuset. Vannforbruk: 100% vannmålere i kommunen, oppdager tidligere lekkasjer, reduser vannforbruk mye med innføring av målere hos samtlige.

4.4.3 Avfall og ombruk

Reiselivsnæringen:

Hva	Tema
Nermo Hotell	Fokus hver eneste dag. Det viktigste grepet er forhåndsbestilling + at vi balanserer menyene våre på en slik måte at maten spises opp
Hunderfossen	Flaskesorteringsforbedring, kutte matsvinn, m.m.
Stiftelsen Lillehammer museum	Produksjon av brosjyrer er redusert med over 50% ved å oppfordre til å legge igjen brukte brosjyrer. Total avfallsmengde er redusert med neste 40% på to år. VI påvirker kafedrifter der vi kan iht avtaleverket.
Venabu Fjellhotell	- avfallssortering: 9 ulike fragmenter. - matsvinn registreres og måles ift gjestedøgn - erstattet middagsbuffet med servert middag
Alpinco	I alle Alpincos eide enheter er det innført kildesortering samt det er egne miljøstasjoner ute i hele fjellet. Alt etter mottoet RENE FJELL.
World Cup Kvitfjell	I år er bruken av engangsservise betraktelig ved at det ble brukt vanlig servise som ble vasket opp etter bruk. Dette på både sidearrangementer og for alle funksjonærene.
Peer Gynt	Søkelys på kvalitet i produksjons av varer – «Produktutvikling til vår butikk» Det er utviklet mange nye, unike merkevarer til butikken vår på Peer Gynt-arenaen på Gålå. Vi har i samarbeid med designerne Anne Slaaen og Wenche Lyche utviklet egne produkter i tråd med vårt mål om å være en bærekraftig organisasjon. Anne og Wenche har designet og valgt ut råvarer som har minst mulig påvirkning på miljøet og naturen rundt oss. De har også hatt all kommunikasjon i produksjonsprosesser, der 90% foregår i EU- med verdens strengeste miljølovgivning. De nye varene er kvalitetsprodukter som er litt dyrere, som da vil føre til mindre bruk-og-kast. I tillegg er det praktiske produkter du vil trenger på fjellet og under forestillingen, som for eksempel lue, votter, skjerf og pledd. Dette er produkter man vet passer publikum bra, da de fleste svarer på survey at de er naturinteresserte. Dette gjør trolig at de vil bruke produktene ut deres varighet.

Kommunene:

Hva	Tema
Lillehammer	Økt sortering i hytteområdene er pågående. Det samme gjelder økte krav til sortering av husholdningsavfall fra 2025.
Ringebu	- Holder på med ny merking av avfallsbranner i fjellområdene - Tester utsortering av isopor på fritidsboliger også utsortering av plast. Planlegger mer sortering i fjellområdene - Begynte å kontakte bedrifter for å sortere ut plast - opprette avtaler - Utviklet rapportmodul for at det skal bli mer forståelig for kunder- bedre informasjon –>mer etterspørsel etter avfalls- rapporter blant næringskunder - Innsamling av glass-og metallemballasje. - Starter utsortering av tekstiler på gjenvinningsstasjoner. - Nye molok beholdere på Ringebu park sentrums nære. - Ny tømmestasjon for bobiler på Frya (Hagen caravan).

5 Sosiale verdier

Våre mål for sosial bærekraftig reiselivsutvikling er tilfredse gjester, innbyggere og medlemmer. Gjesteundersøkelsen i 2021 viser at hele 94% av de besøkende er fornøyd med oppholdet i regionen, og innbyggerundersøkelsen viser at 77% av innbyggerne er positive til reiselivssatsingen. Nye undersøkelser vil gjennomføres i 2024.

5.1 Lokal livskvalitet og engasjement

5.1.1 Tiltak som bidrar til relasjoner mellom reiseliv og lokalbefolkning

HVA	Tema	Når
«Turist i egen region»	Kobling reiselivsnæring og lokalsamfunn.	Juni 2023
Ringebu Kommune	Etablert ny lekeplass på Fåvang sentrum, ny lekeplass sentrum Landsbyen og en ungdoms areal/plass ved ungdomshuset. Dette er møteplasser for alle. Trivsel og bolyst.	
Alpinco	Innen sosial bærekraft har vi også flere tiltak, alt fra sesongkort til barneskoleelever som er gratis i Øyer og Ringebu samt sterkt rabattert til u-skoleelever. Vi har egne skidager for dem med gratis heiskort og skiutleie, vi holder foredrag for å sørge for at de ønsker å jobbe hos oss når de er gamle nok til det, vi får bistand til søppelplukking, dugnader og annet fra de nære skolene.	

5.2 Jobbkvalitet for reiselivsansatte

5.2.1 Tiltak for styrking av kompetanse og sosiale verdier for reiselivsansatte.

Stolthet og rekruttering

Visit Lillehammer arrangerer i samarbeid med Hafjell Kvitfjell Alpin AS samt viktige samarbeidspartnere som Innovasjon Norge, NHO Reiseliv og Innlandet fylkeskommune årlig en konferanse for reiselivsnæringen og øvrig næringsliv i Innlandet:

Hva	Tema	Når
Summit Kvitfjell	Summit Kvitfjell ble i 2023 etablert som en sentral og viktig møteplass for reiseliv- og opplevelsesnæringen og er en av tre nasjonale reiselivskonferanser i Norge. se beskrivelse i kapitel 3	Februar 2023

Våre medlemsbedrifter iverksetter en rekke tiltak hva år. Her er et utvalg av noe:

Hva	Tema
Nermo Hotell	Vi tok inn en fantastisk lokal lærling på kjøkkenet i høst, det er vi veldig fornøyd med og bruker det så godt vi kan! Hotell har som uttalt strategi å være helårsåpent, og jobber målrettet med produktutvikling, kundemiks og salgsaktiviteter for å kunne å flest mulig 100% stillinger, året gjennom. I løpet av 2023 er det planlagt og iverksatt, til sommeren åpner 4 stabburssuiter som skal bidra til produktmiksen.
Hunderfossen Eventyrpark	Har jobbet målrettet med å øke lønn for sesongansatte, samt internkampanjer for stolthet.
Stiftelsen Lillehammer museum	Jobber bevisst med produktutvikling gjennom året for å bidra til helårs arbeidsplasser.

6 Økonomisk levedyktighet

Et viktig ledd i bærekraftig utvikling av en region, er økonomisk – og konkurransedyktig reisemål og reiselivsbedrifter. «Visit Lillehammer-regionen» har 1,3 millioner gjestedøgn (SSB + AirDna) i tillegg til formidling av private hytter via lokale og nasjonale formidlingsselskaper. Vi har 2300 sysselsatte og i ca. 1 mrd i verdiskaping fra kjernenæringene og 62 mill. personskatteinntekter til kommunene [1].

Tallene på kommersielle gjestedøgn hos SSB viser at vi får flere gjester, som velger å bo litt kortere. Ankomne gjester internasjonalt er økt med 26% sammenlignet med året før, antall nordmenn har en nedgang på 2%. Trenden i regionen viser en økning i bruk av hytter og leiligheter og en økning i gjester via AirBnb (Kilde: SSB hytteformidling i Innlandet og AirDNA). Basert på dette går vi ut fra at vi har en økning i antall gjester i regionen, selv om vi ser en liten nedgang i de kommersielle gjestedøgnene som rapporteres til SSB.

6.1 Noen nøkkeltall [2]

Den internasjonale trafikken har økt med 12% sammenlignet med året før, antall nordmenn redusert med 9%. Andelen nordmenn utgjør 73% sammenlignet med 78% i 2022. Gjennomsnittlig oppholdstid er på 2 gjestedøgn (nedgang fra henholdsvis 2,2 og 2,3 på nordmenn/utlendinger).

- Kommersielle gjestedøgn: 1 063 320 (-4%)
- Ankomne gjester: 523 273 (+4%)
- Ankomne internasjonale gjester: 137 415 (+26%)
- Gjennomsnittlig oppholdstid nasjonalt: 2,0
- Gjennomsnittlig oppholdstid internasjonalt: 2,0
- Losjiomsetning: 405 mill (+8%)
- Omsetning per gjest: kr 1 116,- (-4%)
- Omsetning per overnatting: kr 641 (+8%)
- Kapasitet utnyttet av rom: 43% (+1%)

Ser vi på fordelingen mellom hotellovernattinger og camping(hyttegrend ser vi at andelen ligger på ca 63% hotellsenger, en økning fra 2022. Ankomne gjester på hotell og andre lignende overnattingsbedrifter har en kraftig økning, mens det er en større nedgang på campingplasser/hyttegrender (for det meste blant nordmenn). Oppholdstiden jevnt over er mye høyere på camping/hyttegrend, noe som også kan være med å forklare nedgangen i oppholdstid totalt sett.

Les mer om innsikt knyttet til overnattinger i 2023:
Bransje.lillehammer.com/gjestedogn-2023/

[1] 2022-tall (Kilde: NHO reiseliv, SSB, AirDna og Innovasjon Norge)
[2] Kilde: SSB Kommersielle gjestedøgn statistikk (med mindre annet er spesifisert)

7 Utfordringer

Stengt jernbane
I august 2023 ødela ekstremvære «Hans» Randklev bru i Gudbrandsdalen, og med dette ble den helelektrifiserte Dovrebanen et mer utfordrende valg for de reisende. Nattoget ble innstilt, og deler av strekningen hadde buss for tog, uten en tidslinje for når brua ville være tilbake på plass.

I november meldte SJ at de i snitt hadde mistet 1200 passasjerer hver dag[3], og at «er i konstant dialog med både lokale og nasjonale politikere om situasjonen». Lokalt ble det bl.a. allerede i september mobilisert blant reiselivsnæringen for å belyse konsekvensene av manglende togtransport for våre turister (GD-sak «Savner svar på hvordan krisen skal løses).

Fritidsboliger
Fritidsboliger legger beslag på mer og mer areal i fjellområder, og bygging av flere veger medfører inngrep i natur og friluftsområder. Vi ser en endring i omdømmet på fritidsboligsektoren, debatten har blitt mer synlig i mediebildet det siste året.

Her er et par eksempler på mediesaker på tampen av 2023:
- https://www.gd.no/ventar-med-a-ta-stilling-til-vassforsyning-pa-skei/s/5-18-1907692
- https://www.gd.no/legg-konsulentrad-til-sides-uforstaeleg-seier-naturvernarar/s/5-18-1905567

Debatten har fortsatt inn i 2024: https://www.gd.no/tag/hyttebygging

Rekreasjonsklyngen (se kapitel 3) vil jobbe med å iverksette og drifte tiltak som vil ha som mål å snu utfordringer til muligheter. Videre vil gjennomføringen av en fritidsboligundersøkelse i 2024 potensielt bidra til et bedre bilde av situasjonen.

8 Suksesshistorier

Markedskommunikasjon:
Et felles markedsråd samlet seg om konseptet «Hunderfossen X» og ønsket velkommen en kampanje som samlet fyrtårn og mangfold i konkrete budskap. Målet med kampanjen var, ved å benytte seg av fyrtårn, trekke frem mangfoldet i regionen for å øke oppholdstid og mersalg i regionen.

Mobilitet
Gjenåpningen av togstasjonen i Kvitfjell viste seg som en suksess gjennom vintersesong 2022/2023. Arrangør av World Cup i Kvitfjell og Ringebu kommune har vært en pådriver for å få togstoppet gjenåpnet og tilgjengelig for publikum, både under arrangement og for alpingjester resten av vinteren. Ca. 6000 passasjerer har benyttet seg av gjennom vinteren tilbudet gjennom sesongen.

Økonomi
Beleggstall for 2023 viser en økning i antall turister til regionen. Internasjonalt reisende øker, men det er en utfordring i å få gjestene til å oppholde seg flere dager i regionen, spesielt på sommeren.

Idretten er en av de viktigste trafikkskapende aktiviteter gjennom hele året, og mange arrangement gir bedre forutsetninger for helårsdrift for både reiselivsbedrifter og annen næring i Lillehammer. Et godt samarbeid mellom Visit Lillehammer og arrangørene over lang tid gir viktig verdiskaping til hele regionen.

[3] Kilde: https://www.tog24.no/1200-faerre-daglige-togpassasjerer-pa-dovrebanen-etter-uvaeret-hans/

9 Formidling av rapporten

Denne rapporten vil bli publisert og sendt til:

- 7 kommuner: Lillehammer, Øyer, Gausdal, Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron og Ringsaker
- Lillehammer Regionen Vekst
- Midt-Gudbrandsdal Regionråd
- Skåppå Kunnskapspark
- Midt-Gudbrandsdal Næringsforening
- Lillehammer Næringsforening
- Nyhetsbrev til medlemsbedrifter
- Visit Lillehammer bransjeweb - https://bransje.lillehammer.com/

Lillehammer 30. april 2024

Rune Kjøs
Konstituert Reiselivssjef Visit Lillehammer